

İzmir Haberleri Ekonomi Politika Spor Teknoloji Yaşam Türkiye Resmi İlanlar

Otoriter devlete doğru

MEHMET GÜN

11.02.2025 - 11:18
YAYINLANMA

11.02.2025 - 11:19
GÜNCELLEME

A⁻ A⁺

Devletin en yüksek tarafsız denetleme kurumu niteliğini 2017'deki anayasa değişikliği ile kaybederek, tek başına yürütmeyi temsil eden cumhurbaşkanına bağlı, onun emir ve talimatları ile görev yapan bir denetleme kurulu niteliğine dönüşen Devlet Denetleme Kurulu'na (DDK), haklarında yasal bir işlem olmasa bile denetlediği her türlü kamu kurum ve kuruluşunun başkan ve sair yöneticilerini görevden uzaklaştırma yetkisi verildi. Anayasaya aykırı, kanun yapım tekniğine uysuz ve devlet örgütlenme hiyerarşisini bozan bu kanun, cumhurbaşkanına, DDK vasıtasıyla, barolar, tabip, eczacı ve benzeri mesleklere özgü kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, ticaret ve sanayi odaları ve merkez birlikleri ile belediyelerin üyelerinin ya da seçmenlerin seçimle belirlediği başkan ve yöneticilerini görevden uzaklaştırma yetkisi veriyor.

Ad was hidden

We'll use your responses to select right ads for you

Devlet, bir yurdu, ortak kültürü, değerleri ve amaçları paylaşan aynı, benzer ve farklı düşüncedeki insanların bir arada ve birlikte yaşamasını sağlayan, buna has ve zaman içinde gelişen kuralları olan, önceki ve sonraki nesilleri bağlayan bir örgütlenme şeklidir. Bu örgütlenmenin en ilkel hali otoriterlik, en ileri hali ise demokrasidir ve devletler otoriterlik ile demokrasi arasında salınırlar.

Antik şehir devletleri ile günümüzdeki yüksek refaha küçük nüfusa sahip ülkeler hariç tutulursa başlangıçta devletler, otoriter örgütlenmelerdir. Otoriter devletler genellikle astığı astık, kestiği kestik güçlü bir kişi veya ailesi (hanedanlık) tarafından yönetilir, yöneticiler ölümle değişir. Yönetim yetkisini paylaşan ya da bazı demokratik yöntemler kullanan otoriter devletler, zamanla demokrasiye doğru ilerlerler.

Bir topluluğun devlet olması bağımsız yargıya, demokrasiye evrilmesi ise iktidarın seçimlerle el değiştirmesine bağlıdır. Yargının varlığı ve bağımsızlığı - kral da olsalar - devleti yönetenlere hesap sorabilir olmasına bağlıdır. Bu devlet gücünün yargı vasıtası ile kral ile halk arasında bölünmesi, kralın da kurallara dayalı yönetmek zorunda olması demektir. Orta Asya'daki Türk devletlerinde, Orhun Yazıtları'nda yazıldığı üzere (milletin töresini ediveren, yani örf ve adetlerinden oluşan bir çeşit ana yasayı ayağa kaldıran) hanları "şaman"ların ve "yargucu"lerin yargılaması, Selçuklular'da sultanın ayda iki kere kadının huzuruna çıkması, Fatih Sultan Mehmet'in bile aleyhine verilen hükme uymak zorunda olması, yargının hükümdarlara bile üstün olduğu devlet kültürümüzün derinliğini ve otoriterliği yargı ve adalet ile dengelediğini gösterir.

Otoriter devletin demokrasiye evriminde ikinci hayati kurum ise iktidarın ölümle hanedan içinde değil seçimlerle halk arasında el değiştirmesidir. Seçimin hür, serbest, adil ve güvenilir olması şarttır. Seçim mefhumu sadece seçmenlerin oy kullanmasını değil, güçleri dengelenmiş siyasetçiler arasında süreçleri hukuka uyarlı açık ve adil bir yarış ile sonuçların da güvenilir olması gibi birçok hususu içeren geniş bir yelpazeyi ifade eder. Yönetmeye talip olanlar arasında adil bir yarış sağlanmamış, iktidar muhalif kesime baskı yapabiliyor, devlet kaynakları adaletsiz olarak kullanılıyor veya benzeri durumlar var ise gerçek manada bir seçimden söz edilemez.

Seçimlerde iktidarların devasa devlet gücünü kullanmaları demokrasilere en büyük tehdittir ve mutlaka sınırlandırılmalıdır. Devlet gücü o kadar büyük ve erişimi o kadar geniştir ki o gücü kullanan iktidarlar seçimleri kolayca manasızlaştırabilirler, dezenformasyon, göz boyama ya da seçim rüşvetleri ile kendilerini tekrar tekrar seçtirebilirler. Böyle yöneticiler iktidarı bırakmazlar, onların iktidarında adil seçim yapmak da onları seçimle değiştirmek de imkânsız denecek kadar zordur. Karşılarında duran herkes, her kesim ya terbiye ya da tasfiye edilir; tutumlarına göre iş insanları ya abat ya da iflas ettirilirler; fikir önderleri ise ya susturulurlar ya da demir parmaklıklar ardına gönderecek bir kusurları bulunur, tutuklanır veya mahkûm olurlar. Baş kaldıracak kadar cesur olanlara "gözünün üstünde kaşın var" mantığı ile yaklaşılır.

Arkamıza yaslanalım ve güzel ülkemize bir bakalım: Ana akım medyanın kahir çoğunluğu ve kontrolü kimin elinde? Ne kadar araştırmacı gazetecimiz var ve sesleri ne kadar çıkıyor? İş dünyasını temsil eden sivil toplum kuruluşlarının ne kadarı hataları görüp eleştiriyor, doğruları ne kadar söylüyor ve savunuyorlar? Hangileri Merkez Bankası başkanlarının değiştirilmesine, kur korumalı mevduat ucubesine ya da Ekrem İmamoğlu'nun şahsında İstanbul halkına yapılanlara ses çıkarabiliyor? Parmaklıklar ardındaki Ümit Özdağ örneğindeki gibi eleştirmelerini beklemiyorum fakat yargının yürütmenin bir uzantısı haline geldiğini kimler söylüyor ve bağımsızlaşması için yapılması gerekenleri sıralayabiliyor? Daha da ötesi seçimlerde iktidardaki cumhurbaşkanı adayı devletin tüm imkanlarını kullanırken, muhalefetteki adaylara bu imkânın tanınmamasına, muhalefetin bütçe yönüyle kısıtlanmasına karşı kim, ne ses çıkarıyor?

En son olarak da şöyle soralım: Devlet Memurları Kanunu ile suç işledikleri için soruşturulan memurları valiler ve bakanlar görevden uzaklaştırabilirken, bir kısmı anayasaya aykırı bir kısmı hakkında ise özel kanunlarında hüküm var iken cumhurbaşkanına bağlı Cumhurbaşkanlığı (Devlet) Denetleme Kurulu'na belediye, baro ve sair meslek kurulu başkan ve yöneticilerini görevden uzaklaştırma yetkisi ne için veriliyor? "Yargı denetimi var" denmesin Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun (HSK) üyelerinin çoğunluğunu belirlemesi, atadığı Adalet Bakanı vasıtasıyla HSK'ye hâkim olması ile yargı üzerinde de nüfuzu olan cumhurbaşkanı, bir soruşturma başlatarak her türlü kamu görevlisini görevden uzaklaştırma yetkisini ne için eline almak istiyor olabilir?

O halde Türkiye, yargı ve seçim kurumlarının içi boşaltılıp, tek başına yürütme gücü olan cumhurbaşkanına, zayıf da olsa karşısına aday çıkma ihtimali olanları DDK yoluyla tasfiye etme imkânı vererek, kusurlu bir demokrasiden otoriter bir devlete dönüşmüyor mu?

Kimler bunun ne kadar farkında?

<

Google reklamları

Bu reklamı gösterme

Neden bu reklam? ⓘ